

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS ANVISNING: HUR UNDANTAGSFÖRHÅLLANDENA ORSAKADE AV COVID-19 SKA BEAKTAS I LÄKEMEDELSFÖRSÖRJNINGEN VID SOCIALVÅRDENS ENHETER FÖR BOENDESERVICE

Vid socialvårdens enheter för boendeservice kan man upprätthålla ett litet akutläkemedelsförråd för att trygga fungerande och flexibel läkemedelsbehandling vid klienternas oförutsedda eller akuta behov av medicinering samt i sådana situationer där en redan konstaterad sjukdom eller ett tillstånd hos en klient förvärras och kräver snabb läkemedelsbehandling. Huvudregeln är fortfarande att en läkare ordinerar de läkemedel som klienterna behöver genom personliga recept. Akutläkemedelsförrådet möjliggör nödvändig och akut läkemedelsbehandling till exempel nattetid och på veckoslut och minskar onödiga förflyttningar av klienter till jourenheter inom hälso- och sjukvården. Anvisningarna gäller såväl offentliga som privata boendeserviceenheter, men inte till exempel hemvården eller barnskyddets enheter för vård utom hemmet.

Det finns ingen lagstiftning om akutläkemedelsförråd vid socialvårdens enheter för boendeservice, men sådan bereds för närvarande vid social- och hälsovårdsministeriet. Avsikten är att en proposition om den lagstiftning som behövs ska lämnas till riksdagen under våren eller sommaren. Innan lagstiftningen träder i kraft ska de anvisningar följas som utfärdats av de behöriga myndigheterna, det vill säga Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) och regionförvaltningsverken. När det gäller expedieringen av läkemedel är det Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet (Fimea) som utfärdar anvisningarna.

Det är enhetens ansvariga läkare som ansvarar för enhetens läkemedelsbehandling och bestämmer vilka läkemedel som akutläkemedelsförrådet kan innehålla. I enhetens plan för läkemedelsbehandling ska det ingå en tydlig beskrivning av de läkemedel som den ansvariga läkaren bestämt att ska ingå i akutläkemedelsförrådet, av hur man agerar då det finns ett akut medicineringsbehov och hur den jourhavande läkaren konsulteras. I vården följs klientens aktuella läkemedelsförteckning och vårdplan. Läkemedelsbehandlingen utgår alltid från de recept som en läkare skrivit ut. Det bör också säkerställas att de som deltar i läkemedelsbehandlingen har tillräcklig kompetens och de tillstånd som krävs. En legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska utses till ansvarig för akutläkemedelsförrådet.

Akutläkemedelsförrådet är inte avsett för situationer där god vård av klienten förutsätter förflyttning till hälsovårdscentral eller sjukhus eller ett besök på läkarmottagning. Hemsjukhusverksamhet ska utnyttjas i den mån det är möjligt. Vårdrekommendationerna ska iakttas i alla situationer, och inledandet av läkemedelsbehandling ska alltid grunda sig på en behörig bedömning av vårdbehovet. Läkemedlen i akutläkemedelsförrådet ska bara användas så länge som det är nödvändigt. Mediciner för långvarigare behov ska införskaffas vid ett apotek följande vardag utifrån klientens personliga recept. Det får inte tas ut någon avgift av klienten för behandling med läkemedel ur det gemensamma läkemedelsförrådet, utan akut läkemedelsbehandling ska ingå i den månatliga vård- och serviceavgiften.

Avsikten är att akutläkemedelsförrådet ska innehålla bara några läkemedelspreparat som är nödvändiga med tanke på klienternas oförutsedda och akuta behov av läkemedelsbehandling. Med hänsyn till patientsäkerheten får ett läkemedelsförråd inte innehålla läkemedel för intravenös eller intramuskulär dosering. Läkemedelsförrådet får inte heller innehålla klienternas personliga läkemedel. De gemensamma läkemedlen ska förvaras åtskilt från de personliga läkemedlen. Läkemedelsförrådet ska vara låst, och enheten ska se till att de gemensamma läkemedlen används på ett korrekt sätt och att läkemedel som inte

längre används kasseras på ett korrekt sätt. Användningen av läkemedel ur läkemedelsförrådet ska alltid antecknas i klientens medicineringsuppgifter. Det ska säkerställas att förvaringsförhållandena är lämpliga för läkemedlen.

På grund av covid-19-epidemin är det inte ändamålsenligt att boendeserviceenheterna beställer läkemedel bara för säkerhets skull. För att trygga tillgången på läkemedel ska enheterna beställa endast de läkemedel som enhetens ansvariga läkare har bestämt, och beställningsvolymerna ska vara skäligen.

Läkemedel kan expedieras till akutläkemedelsförråd vid socialvårdens boendeserviceenheter från apotek, läkemedelscentraler och sjukhusapotek utifrån en läkemedelsbeställning som gjorts av den läkare som ansvarar för läkemedelsbehandlingen. Pro auctore-recept kan inte användas för att ordinera läkemedel avsedda för akutläkemedelsförråd. Till enheter som upprätthålls av en kommun eller samkommun kan läkemedel expedieras från sjukhusapotek, läkemedelscentraler eller apotek. Till en enhet som upprätthålls av en privat aktör och som producerar tjänster för en kommun eller samkommun kan läkemedel expedieras från apotek eller, med tillstånd av Fimea i enlighet med 62 § i läkemedelslagen, från sjukhusapotek och läkemedelscentraler. Privata aktörer som inte producerar tjänster för en kommun eller samkommun ska beställa läkemedlen från ett apotek. Sjukhusapotek eller läkemedelscentraler kan inte expediera läkemedel ens genom tillståndsförfarande.

Om ett apotek ansvarar för expedieringen av läkemedel utifrån läkemedelsbeställning till en boendeserviceenhet inom socialvården, ska apoteket och enheten komma överens om förfaranden som tryggar både kvaliteten på läkemedlen och läkemedels säkerheten. Sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna ska genom regelbundna avdelningsbesök säkerställa att läkemedlen hanteras ändamålsenligt vid alla de enheter till vilka de expedierar läkemedel. Sjukhusapoteken och läkemedelscentralerna kan göra avdelningsbesöken i enheterna utifrån egna anvisningar och egen riskbedömning, med beaktande av de anvisningar om avdelningsbesök som finns i Fimeas föreskrift 6/2012.

För att säkerställa en trygg läkemedelsbehandling också under covid-19-epidemin lönar det sig för boendeserviceenheterna inom socialvården att intensivifiera samarbetet med lokala apotek, sjukhusapotek eller läkemedelscentraler.

FÖR KÄNNEDOM

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira
Regionförvaltningsverken
Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea
Institutet för hälsa och välfärd THL
Kommuner
Kommunförbundet
Välståndsbansbranschen HALI rf
Sjukhusapotek
Läkemedelscentraler
Apotek
Finlands Läkarförbund rf
Tehy rf
Finlands sjuksköterskeförbund rf
Akavas sjukskötare och Taja rf
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
Finlands Farmaciförbund rf
Finlands Provisoriförening rf